

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра туризму і готельного господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету менеджменту
Писаревський І.М.)
“ 23 ” № 02071151 2014 року
М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Менеджмент

галузь знань 1401 Сфера обслуговування
напрямок підготовки 6.140103 «Туризм»
факультет менеджменту

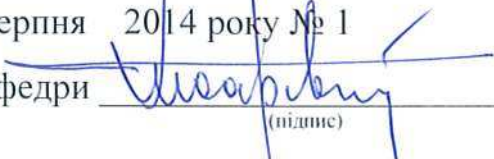
2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма з дисципліни «Менеджмент» для студентів за напрямом підготовки 6.140103 «Туризм».

Розробник: Полчанінова І.Л., ст. викл. кафедри, к.е.н.

Робочу програму схвалено на засіданні випускової кафедри туризму і готельного господарства.

Протокол від « 27 » серпня 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри (Писаревський І.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О. М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ (Григоренко ІА "ІБ") 12 2014 р.

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014

© І.Л. Полчанінова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів 8	Варіативна	Рік (роки) підготовки			
		4-й		4-й	5-й
		Семестр (и)			
		7-й	8-й	8-й	9-й
Загальна кількість годин – 288	Галузь знань: 1401 Сфера обслуговування Напрямок підготовки: 6.140103 «Туризм»	Лекції*:			
Модулів – 2		30 год.	28 год.	2 год.	8 год.
		Практичні, семінарські*:			
Змістових модулів (ЗМ) – 4		30 год.	28 год.	8 год.	10 год.
		Лабораторні*:			
		-		-	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Самостійна робота*:			
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (ІНДЗ) РГР <u>Управління підприємством туридустрії</u> (назва)		120 год.	52 год.	138 год.	126 год.
		Індивідуальні завдання:			
		36 год.	-	36 год.	-
		Вид контролю:			
		екзамен	екзамен	залік	екзамен

Примітка:

* вказуються години відведені по дисципліні в цілому на дану навчальну роботу.

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни становить:

для денної форми навчання – 40,3 %.

для заочної форми навчання – 8,3 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Менеджмент» є формування у майбутніх фахівців сфери туризму сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань в питаннях теорії менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Завданням навчальної дисципліни є формування у студентів належного рівня знань про методологічні засади менеджменту підприємств туристичної індустрії; господарську організацію туристичної індустрії як об'єкту управління; формування системи менеджменту у підприємствах туристичної індустрії; організацію управління сучасними підприємствами туристичної індустрії на основі функціонального та процесного підходів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність основних понять і категорій менеджменту;
- історія розвитку менеджменту;
- принципи та функції менеджменту;
- суть організації та взаємозв'язку їх внутрішніх елементів та зовнішнього середовища;
- система методів управління;
- зміст процесів та технології управління;
- основи планування, здійснення мотивування та контролювання;
- організація взаємодії та повноважень;
- зміст та характеристика основних типів організаційних структур управління;
- прийняття рішень у менеджменті;
- інформаційне забезпечення процесу управління;
- керівництво та лідерство, стилі управління;
- організаційна культура;
- соціальної відповідальності у менеджменті;
- ефективність управління.

вміти:

- структурувати завдання відповідно до чисельності та кваліфікації виконавців, визначати черговість робіт, розраховувати термін їх виконання;
- добирати виконавців, розподіляти завдання з урахуванням професійних та особистісних рис;
- здійснювати делегування;
- стимулювати та карати підлеглих;
- гармонізувати людські відносини;

- технології розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень;
- з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки в організаціях, аналізувати й узагальнювати матеріал у певній системі, порівнювати факти на основі здобутих із різних джерел знань;
- планувати роботу організації, її підрозділів та працівників;
- мати здатність здійснювати ефективний контроль та оперативне регулювання;
- використовувати дієві методи менеджменту (економічні, технологічні, адміністративно- розпорядчі, соціально-психологічні);
- володіти прийомами управління організаційними змінами;
- налагоджування ефективні комунікації під час управління;
- удосконалювати та розвивати систему менеджменту підприємства, зокрема з урахуванням світового досвіду;
- оцінювати ефективність менеджменту.

мати компетентності:

- здатність виявляти проблеми в управлінні підприємствами;
- здійснювати збір необхідної інформації та приймати оптимальні управлінські рішення;
- готовність обирати найбільш відповідні засоби і методи управління підприємством залежно від форм управління господарською діяльністю;
- готовність здійснювати пошук найбільш раціональних підходів щодо управління бізнес- процесами підприємств;
- здатність забезпечувати розвиток персоналу як засобу забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємств;
- готовність застосовувати новий інструментарій менеджменту для проектування управлінських систем;
- готовність розробляти та обґрунтовувати основні напрями удосконалення та підвищення ефективності управління підприємствами.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теорія менеджменту

Змістовий модуль 1.1. Теоретичні основи менеджменту

Тема 1.1.1. Сутність, роль та методологічні засади менеджменту

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорій «управління» та «менеджмент». Управлінські відносини як предмет менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Менеджери та підприємці - ключові фігури ринкової економіки. Спільне та відмінне між менеджером та підприємцем. Рівні управління, групи менеджерів. Сфери менеджменту: виробництво, фінанси, кадри, нововведення, облік, збут, зовнішньоекономічна діяльність. Існуючі парадигми менеджменту.

Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Тема 1.1.2. Закони, закономірності та принципи менеджменту

Закони та закономірності менеджменту: закон відповідності систем цілям; закон відповідності організації системи зовнішньому середовищу; закон інтеграції управління; закон економії часу; закон інерції систем; закон еластичності систем; закон безперервного удосконалення систем.

Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Принципи цілеспрямованості. Принцип ієрархічності. Принцип динамічної рівноваги. Принцип економічності управління. Принцип урахування інтересів. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Тема 1.1.3. Історія розвитку науки менеджменту

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична (адміністративна) школа управління; школа людських відносин; школа поведінських наук; емпірична школа, школа «соціальних систем», нова школа. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід.

Вклад у розвиток управлінської науки зарубіжних та вітчизняних вчених. Розвиток управлінської науки в Україні.

Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Тема 1.1.4. Організація як об'єкт управління

Поняття організації. Ознаки організації. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних. Різновиди організацій: органі стичні та механістичні, прості та складні, формальні та неформальні. Загальні риси організацій: ресурсний, вертикальний та горизонтальний поділ праці, залежність від зовнішнього оточення, об'єктивність управління, структуризація.

Організація як відкрита динамічна система: керуюча та керована підсистеми. Ефект синергії. Модель організації як відкритої системи: параметри «входу», процес перетворення, параметри «виходу».

Зовнішнє середовище організації: фактори прямої та непрямої дії. Загальні характеристики зовнішнього середовища: об'єктивність, взаємозв'язок факторів, складність, динамічність, невизначеність. Оцінка факторів зовнішнього середовища. Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації. Культура організації. Типи організацій в Україні.

Змістовий модуль 1.2. Функції та процеси у менеджменті.

Тема 1.2.1. Функції та технологія менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту.

Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних.

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту.

Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цільовизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотній зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, мінливість, стійкість.

Тема 1.2.2. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок.

Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних і слабких боків організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. Оперативне планування на засадах застосування адміністративних та економічних важелів. Тактика, політика, процедури, правила. Загальна характеристика бізнес-планування.

Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархічна підпорядкованість, субординація цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 1.2.3. Організовування як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності.

Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Скалярний процес. Вертикальна координація: прямий контроль, стандартизація. Горизонтальна координація: взаємні комунікації, тимчасові робочі групи, комісії. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної структури управління та їх роль в досягненні мети. Елементи структури. Види організаційних структур управління. Лінійні та функціональні організаційні структури управління. Комбіновані організаційні структури управління. Єдиноначальність: поняття, сутність. Централізація і децентралізація.

Принципи побудови організаційних структур управління. Фактори, які впливають на формування організаційної структури. Критерії оцінки організаційної структури управління. Методи вибору організаційної структури управління. Проектування організаційних структур управління. Формування структурних елементів.

Тема 1.2.4. Мотивування як загальна функція менеджменту

Значення людського фактору в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника. Поняття мотивування. Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і заохочень працівника у процесі мотивації. Теорії і моделі процесів мотивування: змістовний

і процесний підходи. Співставлення теорій мотивування. Засоби мотиваційного впливу. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми.

Тема 1.2.5. Контролювання та регулювання як загальні функції менеджменту
Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю.
Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання.

Модуль 2. Організація менеджменту на підприємстві

Змістовий модуль 2.1. Методи прийняття управлінських рішень

Тема 2.1.1. Методи менеджменту

Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів та функцій менеджменту.

Тема 2.1.2. Управлінські рішення

Сутність управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень.

Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Взаємозалежність рішень. Підходи до прийняття рішень. Різновиди технологій прийняття рішень. Якість управлінських рішень.

Тема 2.1.3. Інформація і комунікації в менеджменті

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, які пред'являються до інформації.

Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок у процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки.

Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні перевантаження.

Змістовий модуль 2.2 Організаційні та управлінські відносини в менеджменті

Тема 2.2.1. Керівництво та лідерство

Поняття та загальна характеристика керівництва. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Типологія лідерів.

Поняття стилю керівництва та континіуму стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінки стиля менеджера. Особливості національних систем керівництва.

Тема 2.2.2. Соціальна відповідальність в менеджменті

Сутність соціальної відповідальності у менеджменті.

Зміст юридичної відповідальності: дотримання конкретних державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації.

Перевага та недоліки соціальної відповідальності. Сутність та значення соціальної поведінки. Етична поведінка як сукупність вчинків та дій людей.

Тема 2.2.3. Ефективність менеджменту

Сутність результативності та ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління. Показники економічної, організаційної та соціальної ефективності управління, їх склад і методи визначення.

Структура навчальної дисципліни «Менеджмент»

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр	срс		лек	лаб	пр	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. Теорія менеджменту										
	(семестр 7)					(семестр 8)				
Змістовий модуль 1.1. Теоретичні основи менеджменту										
Тема 1.1.1.	18	2		2	14	13,75	0,25	-	0,5	13
Тема 1.1.2.	18	4		4	10	13,75	0,25	-	0,5	13
Тема 1.1.3.	18	4		4	10	13,75	0,25	-	0,5	13
Тема 1.1.4.	18	4		4	10	12,75	0,25	-	0,5	12
Разом за ЗМ 1.1	72	14		14	44	54	1	-	2	51
Змістовий модуль 1.2. Функції та процеси у менеджменті										
Тема 1.2.1.	14	2	-	4	8	10,6	0,2	-	0,4	10
Тема 1.2.2.	16	4	-	4	8	11,6	0,2	-	0,4	11
Тема 1.2.3.	14	4	-	2	8	10,6	0,2	-	0,4	10
Тема 1.2.4.	14	4	-	4	6	10,6	0,2	-	0,4	10
Тема 1.2.5.	14	2	-	2	10	10,6	0,2		0,4	10
Разом за ЗМ 1.2	72	16	-	16	40	54	1	-	2	51
Індивідуальне завдання. Управління підприємством туріндустрії										
Інд. завдання (ІЗ) РГР	36	-	-	-	36	36	-	-	-	36
Усього годин	180	30	-	30	120	144	2		4	138
МОДУЛЬ 2. Організація менеджменту на підприємстві										
	(семестр 8)					(семестр 9)				
Змістовий модуль 2.1. Методи прийняття управлінських рішень										
Тема 2.1.1.	18	4	-	6	8	24	1	-	2	21
Тема 2.1.2.	18	6	-	4	8	24	2	-	2	20
Тема 2.1.3.	18	4	-	4	10	24	1	-	1	22
Разом за ЗМ 1.1	54	14	-	14	26	72	4	-	5	63
Змістовий модуль 2.2. Організаційні та управлінські відносини в менеджменті										
Тема 2.2.1.	18	4	-	4	10	24	1	-	2	21
Тема 2.2.2.	18	4	-	4	10	24	1	-	1	22
Тема 2.2.3.	18	6	-	6	6	24	2	-	2	20
Разом за ЗМ 2.2	54	14	-	14	26	72	4	-	5	63
Усього годин	108	28	-	28	52	144	8	-	10	126
Разом	288	58	-	58	172	288	10	-	14	264

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сутність, роль та методологічні засади менеджменту	2	0,5
2	Закони, закономірності та принципи менеджменту	2	0,5
3	Історія розвитку науки менеджменту	2	0,5
4	Організація як об'єкт управління	2	0,5
5	Функції та технологія менеджменту	2	0,4
6	Планування як загальна функція менеджменту	2	0,4
7	Організовування як загальна функція менеджменту	2	0,4
8	Мотивування як загальна функція менеджменту	2	0,4
9	Контролювання та регулювання як загальні функції менеджменту	2	0,4
10	Методи менеджменту	2	1
11	Управлінські рішення	2	1
12	Інформація і комунікації в менеджменті	2	1
13	Керівництво та лідерство	2	1
14	Соціальна відповідальність в менеджменті	2	1
15	Ефективність менеджменту	2	1
Разом		30	10

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Закони, закономірності та принципи менеджменту	2	-
2	Історія розвитку науки менеджменту	2	-
3	Організація як об'єкт управління	2	-
4	Планування як загальна функція менеджменту	2	-
5	Організовування як загальна функція менеджменту	2	-
6	Мотивування як загальна функція менеджменту	2	-
7	Методи менеджменту	4	1
8	Управлінські рішення	2	1
9	Інформація і комунікації в менеджменті	2	-
10	Керівництво та лідерство	2	1
11	Соціальна відповідальність в менеджменті	2	-
12	Ефективність менеджменту	4	1
Разом		28	4

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Сутність, роль та методологічні засади менеджменту	14	13
2	Закони, закономірності та принципи менеджменту	10	13
3	Історія розвитку науки менеджменту	10	13
4	Організація як об'єкт управління	10	12
5	Функції та технологія менеджменту	8	10
6	Планування як загальна функція менеджменту	8	11
7	Організовування як загальна функція менеджменту	8	10
8	Мотивування як загальна функція менеджменту	6	10
9	Контролювання та регулювання як загальні функції менеджменту	10	10
10	Методи менеджменту	8	21
11	Управлінські рішення	8	20
12	Інформація і комунікації в менеджменті	10	22
13	Керівництво та лідерство	10	21
14	Соціальна відповідальність в менеджменті	10	22
15	Ефективність менеджменту	6	20
	Виконання ІЗ (РГР)	36	36
	Разом	172	264

9. Індивідуальні завдання (РГР)

Тема: Управління підприємством туристичної галузі.

Мета даної роботи - дослідити, описати і представити підприємство чи організацію туристичної галузі у вигляді об'єкта управління.

У цій розрахунково-графічній роботі необхідно дослідити і описати обраний об'єкт управління, і показати, як функціонує дане підприємство, організація, фірма і якими засобами і методами нею управляють.

Розрахунково-графічна робота повинна містити такі розділи:

1. Вступ.
2. Коротка характеристика об'єкта.
3. Техніко-економічні показники об'єкта.
4. Структура управління об'єктом.
 - 4.1. Структура управління та процес управління.
 - 4.2. Штатний розклад.
 - 4.3. Посадові обов'язки 2-3-х ключових фігур.
5. План виробництва і реалізації послуг
6. Фінансовий план об'єкта.
7. Бухгалтерський баланс підприємства або організації.
8. Фінансові результати діяльності підприємства.
9. Утворення та використання прибутку.
- 9.1 Графік беззбитковості підприємства.

9.2. Оцінка кінцевого результату діяльності підприємства.

9.3. Розробка управлінських рішень.

10. Висновки

11 Словник термінів

12. Перелік використаних джерел.

Студент може запропонувати й іншу структуру опису об'єкта управління. Виконання розрахунково-графічної роботи по вище наведеній структурі, дає можливість студентові зрозуміти процеси управління туристським об'єктом - підприємством, організацією, фірмою. Опис досліджуваного об'єкта управління дасть повне уявлення, в якому стані знаходиться цей об'єкт управління і які заходи необхідно приймати, виходячи з досягнення мети діяльності організації.

У РГР студент має показати:

- знання і правильне розуміння вивченої дисципліни;
- уміння використовувати літературні джерела, аналізувати практичний матеріал і викладати свої міркування з того чи іншого питання;
- уміння використовувати теоретичні знання у процесі аналізу конкретних даних.

РГР виконується студентами самостійно протягом вивчення дисципліни із проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Обсяг – 36 годин, відведених на самостійну роботу для всіх форм навчання.

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Проблемні лекції, міні-лекції, кейс-методи, робота в малих групах. Лекції із застосуванням відеофільмів, мультимедіа. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Оцінювання знань, вмінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Менеджмент» передбачають лекційні, практичні заняття, самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань, у тому числі розрахунково-графічного завдання.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;

оцінювання роботи і знань студентів під час лекційних занять;

оцінювання виконання та захист індивідуального завдання (розрахунково-графічного завдання);

складання поточного контролю знань за змістовими модулями;

складання заліку (заочна форма) та екзамену (денна та заочна форма).

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних та лекційних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; виконання

індивідуального науково-дослідного завдання (розрахунково-графічного завдання); складання поточного контролю із змістових модулів.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних та лекційних заняттях проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки. При оцінюванні практичних та лекційних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Поточний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення практичного завдання. Поточний тестовий контроль проводиться два рази на семестр (в рамках вивчення змістовного модуля чи теми). Загальна тривалість тестів з модуля I – 1 година (по 0,5 години на виконання одного тесту з одного змістового модуля), з модуля II – 1 година (по 0,5 години на виконання одного тесту з одного змістового модуля). Поточне тестування з кожного змістового модуля складається з 40 тестів. Одна правильна відповідь на кожен з тестів дорівнює 0,25 бала. Тестове завдання містить запитання одиничного вибору різного рівня складності. Тести можуть бути застосовані як з метою контролю, так і для закріплення теоретичних знань і практичних навичок. Тести для поточного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Підсумковий контроль для студентів денної форми навчання за Модулем I та II у формі екзамену. Підсумковий контроль для студентів заочної форми навчання за Модулем I у формі заліку, за Модулем II – у формі екзамену.

До складання екзамену допускають студентів, що мають задовільну кількість балів із основних навчальних елементів змістових модулів та інших завдань передбачених програмою дисципліни, але не менше, ніж 31 бал.

Екзамен здійснюється за екзаменаційними білетами, які містять 50 тестових завдань (1 - 40 – закриті тестові завдання; 41 - 50 – відкриті питання) і дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною «Менеджмент». Одна правильна відповідь за закрите тестове завдання дорівнює 0,5 бала, тобто за закриті тестові завдання можна одержати 20 балів; правильна і вичерпна відповідь на відкрите питання дозволяє одержати 2 балів, тобто відкриті питання дозволяють студентам набрати 10 балів. Таким чином, всього за екзамен можна одержати 30 балів.

**12. Розподіл балів, які отримують студенти
денної форми навчання**

Поточна атестація та самостійна робота									Підсумковий контроль (екзамен)	Сума	
ЗМ 1.1				ЗМ 1.2							ІЗ
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
25				25					20	30%	100%
70%											

Поточна атестація та самостійна робота						Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
ЗМ 2.1			ЗМ 2.2				
T10	T11	T12	T13	T14	T15		
35			35				
70%						30%	100%

заочної форми навчання

Поточна атестація та самостійна робота										Сума
ЗМ 1				ЗМ 2					ІЗ	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
40				40					20	100%

Поточна атестація та самостійна робота						Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
ЗМ 2.1			ЗМ 2.2				
T10	T11	T12	T13	T14	T15		
35			35			30%	100%
70%							

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73			D
60-63	задовільно		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Fx
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	F

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до практичних занять, самостійної роботи та виконання РГР з дисципліни «Менеджмент» (для студентів 4 курсу всіх форм навчання напряму підготовки 6.140103 «Туризм») / Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. І. Л. Полчанінова. – Х. : ХНУМГ, 2016. – 38 с.

2. Програма навчальної дисципліни «Менеджмент» (для студентів 4 курсу напряму підготовки 6.140103 «Туризм») / Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. І. Л. Полчанінова. – Х. : ХНУМГ, 2016. – 24 с.

3. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент» (для студентів 4 курсу всіх форм навчання напряму підготовки 6.140103 «Туризм»). / Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. І. Л. Полчанінова. – Х. : ХНУМГ, 2016. – 100 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Керівництво організацією: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, Н. Т. Мала, О. Г. Мельник. - Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2008. – 244 с.

2. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: підручник / О. С. Кузьмін, О. Г. Мельник. - 2-е вид., випр., допов. - К. : Академвидав, 2007. – 464 с.

3. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. - 3-є вид. допов. і перероб. - Л. : Над. ун-т «Львів, політехніка», 2007. - 384 с.

4. Менеджмент: теорія і практика : навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін. - К.: Атїка, 2007. - 564 с.

5. Герчикова И.Н. Менеджмент : Ученик для вузов / И.Н. Герчикова. - 4-е изд., перераб. и доп. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008. - 511 с.

6. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник / Р. Гріфін, В. Яцура ; наук. ред. В. Яцура, Д. Олесневич. - Л. : БаК, 2001. - 624 с.

Допоміжна

1. Андрійчук В. Менеджмент. Прийняття рішень і ризик : навч. посіб. для ВНЗ /В.Андрійчук, Л. Бауер. - К., 1998. - 316 с.

2. Андрушків Б.М. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми / Б.М. Андрушків, О.Є. Кузьмін. - Т. : Лілея, 1997. - 292 с.

3. Анискин Б. Высший менеджмент для руководителя : учеб. пособие / Б. Анискин. - М. : Инфра-М, 2000. - 136 с.

4. Армстронг М. Основы менеджмента. Как стать лучшим руководителем / М. Армстронг. - Ростов н/Д : Феникс, 1998.

5. Арская Л.П. Японские секреты управления / Л.П. Арская. - М.: Универсум, 1991. - 118 с.

6. Бодди Д. Основы менеджмента / Д. Бодди, Р. Пептон ; пер с англ. - СПб., 2000. - 816 с.

7. Большаков А.С. Менеджмент: учеб. пособие / А.С. Большаков. - СПб.: Питер, 2000. - 160 с.

8. Веснин В.Р. Основы менеджмента : учебник / В.Р. Веснин. - М. : Ин-т междунар. права и экономики ; Триада Лтд, 1997. - 384 с.

9. Виханский О. Менеджмент / О. Виханский. - 3-е изд. - М. : Гардерика, 2000. - 528 с.

10. Виханский О.С. Менеджмент: человек, стратегия, организация, процесс / О.С. Виханский, А.И. Наумов. - М. : Экономика, 1995.
11. Вітвіцька Н.С. Контроль і ревізія : навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни / Н.С. Вітвіцька, О.Є. Кузьмінська. - К., 2000. - 166 с.
12. Власова Н. Руководство по управлению людьми / Н. Власова. - М.: Инфра-М, 2000. - 304 с.
13. Гибсон Дж. Л. Организации: поведение, структура, процессы / Дж.Л. Еибсон, Д.М. Иван-цевич, Д.Х. Доннелли ; пер. с англ. - 8-е изд. - М. : ИНФРА-М, 2000. - 662 с.
14. Гірняк О.М. Менеджмент : підруч. для студ. вищ. закладів освіти / О.М. Гірняк, П.П. Лазановський. - Л. : Магнолія 2006, 2007. - 352 с.
15. Глухов В. Менеджмент : учебник / В. Глухов. - СПб. : спец. лит-ра, 2000. - 700 с.
16. Господарський кодекс України : офіц. текст. - К. : Кондор, 2004. - 208 с.
17. Гребнев М.Н. Менеджмент / М.Н. Гребнев ; пер. с англ. - М., 1999. - 704 с.
18. Грейсон Д.К. Американский менеджмент на пороге XXI века / Д.К. Грейсон, К.О'Делл; пер. с англ. - М.: Экономика, 1991. - 239 с.
19. Гурней Б. Введение в науку управления ; пер. с франц. - М.: Прогресс, 1969. - 432 с.
20. Дафт Р. Менеджмент / Р. Дафт. - СПб. : Питер, 2000. - 832 с.
21. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика / П. Дойль. - СПб., 1999. - 560 с.
22. Друкер П. Практика менеджмента : учеб. пособие / Друкер П. ; пер. с англ. -М. : Вильямс, 2000. - 398 с.
23. Друкер П. Управление, нацеленное на результаты / П. Друкер ; пер. с англ. - М. : Экономика, 1994.
24. Дункан Дж.У. Основопологающие идеи в менеджменте. Уроки основоположников менеджмента и управленческой практики / Джек У. Дункан. - М. : Дело, 1996. - 274 с.
25. Егоров Ю.Н. Планирование на предприятии / Ю.Н. Егоров, С.А. Варакута. - М., 2001. - 176 с.
26. Завадський Й.С. Менеджмент - Management / Й.С. Завадський. - 2-е вид. - К. : Укр.-фін. ін-т менеджменту і бізнесу, 1998. - 542 с.
27. Ильин А.И. Планирование на предприятии. Стратегическое планирование: учеб. пособие для вузов. Т.1 / А.И. Ильин, Л.М. Сеница. - Минск, 2000. - 416 с.
28. Ильин А.И. Планирование на предприятии. Тактическое планирование: учеб. пособие для вузов. Т.2 / А.И. Ильин, Л.М. Сеница. Минск., 2000. - 312 с.
29. История менеджмента: учеб. пособие / под ред. Д.Н. Валовой. - М. : ИНФРА-М, 1997. - 256 с.
30. Кабушкин Н.И. Основы менеджмента : учебник / Н.И. Кабушкин. - Минск : Экономпресс ; ФУ А, 1998.-284 с.

31. Кадзума Т. Вечный дух предпринимательства / Т. Кадзума ; пер. с япон. - К. : Укрзакор-донвизасервис, 1992. - 206 с.
32. Казанцев А. Обпдай менеджмент. Дайджест учебного курса / А. Казанцев. - М., 1999. - 252 с.
33. Казанцев А.К. Практический менеджмент: в деловых играх, хозяйственных ситуациях, задачах и тестах : учеб. пособие / А.К. Казанцев, В.И. Подлесных, Т.С. Серова. - М. : ИНФРА-М, 1998.-367 с.
34. Как работают японские предприятия / под ред. Я. Мондена. - М. : Экономика, 1989. - 262 с.
35. Карнеги Д. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей. Как развить уверенность в себе и добиться влияния на людей путем публичных выступлений. Как перестать беспокоиться и начать жизнь / Д. Карнеги. - Екатеринбург : ЛИТУР, 2001. - 720 с.
36. Классики менеджмента / под. ред. М. Корнера ; пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. - СПб. : Питер, 2001. - 1168 с.
37. Князев С. Управление. Искусство, наука, практика / С. Князев. - Минск : Армита-Маркет, 2002.-512 с.
38. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу : навч. посіб. / А.М. Колот - К. : КНЕУ, 1998. - 224 с.
39. Коно Т. Стратегия и структура японских предприятий / Т. Коно ; пер. с англ. - М. : Либра, 1997.
40. Коропецький І.С. Українські економісти ХІХ ст. та західна наука / І.С. Коропецький. - К. : Либідь, 1993.-192 с.
41. Коротков Э.М. Концепция менеджмента / Э.М. Коротков. - М. : ДеКА, 1997. - 304 с.
42. Кравченко А. История менеджмента : учеб. пособие / А. Кравченко. - М. : Акад. проект, 2000. - 352 с.
43. Кредисова А. История учений менеджмента / А. Кредисова. - К. : ВИРА-Р, 2000. - 336 с.
44. Кредісов А.І. Менеджмент для керівників / А.І. Кредісов, Є.Г. Панченко, В.А. Кредісов. - К. : КОО Т-ва «Знання», 1999. - 556 с.
45. Кузьмін О.Є. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, Г.Л. Вербицька, О.Г. Мельник. - Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів, політехніка», 2008. - 212 с.
46. Кузьмін О.Є. Бюджетування в системі управління організацією: теоретичні та прикладні засади: монографія / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. - К. : Кондор, 2007. - 234 с.
47. Кузьмін О.Є. Бюджетування на підприємстві: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. - К. : Кондор, 2008. - 312 с.
48. Кузьмін О.Є. Менеджмент японський. Економічна енциклопедія. У 3 т. Т.2 / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник; відп. ред. С.В. Мочерний. - К. : Академія, 2001. - С. 315-317.
49. Кузьмін О.Є. Менеджмент: теоретичні засади та прикладні аспекти: конспект лекцій для студ. базових напрямів підготовки «Менеджмент» та

«Економіка і підприємництво» / О.Є. Кузьмін, Л.С. Ноджак, О.Г. Мельник. - Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів, політехніка», 2006.- 152 с.

50. Куликов Г.В. Японский менеджмент и теория международной конкурентоспособности / Г.В. Куликов; ответств. ред. И.О. Фаризов. - М.: Экономика, 2000. - 247 с.

51. Курочкин А.С. Управление предприятием: учеб. пособие / А.С. Курочкин. - К. : МАУП, 1998.-144 с.

52. Курс для высшего управленческого персонала / сокращ. пер. с англ. - М. : Экономика, 1970.-808 с.

53. Личность. Карьера. Успех. - СПб. : Золотой век, 1996. - 608 с.

54. Лукашевич М.П. Теорія і практика самоменеджменту: навч. посіб. / М.П. Лукашевич. - К.: МАУП, 1999.-360 с.

55. Мартыненко Н. Менеджмент фирмы. Книга для предпринимателя / Н. Мартыненко. - К. : Леся, 1995.

56. Мартыненко Н. Технология менеджмента : учебник для студ. высш. учеб. заведений / Н. Мартыненко. - К. : Леся, 1997. - 800 с.

57. Мельник О.Г, Формування системи бюджетування та збалансованої системи індикаторів діяльності підприємства: теоретичні засади та методичні положення (на прикладі машинобудування) : монографія / О.Г. Мельник. - Л.: Укрпол, 2008. - 240 с.

58. Менеджмент: практические ситуации, деловые игры, упражнения / под. ред. О.А. Страховой - СПб. : Питер, 2001. - 144 с.

59. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. - М.: Дело, 1992.-702 с.

60. Молдованов М.І. Сучасний діловий документ: зразки найважливіших документів українською мовою / М.І. Молдованов, Г.М. Сидорова. - К.: Техніка, 1992. - 400 с.

61. Наука управляти: з історії менеджменту: Хрестоматія : навч. посіб. / пер. з рос. - К. : Либідь, 1993. - 304 с.

62. Пивоварова С.Э. Международный менеджмент: учеб. для вузов / С.Э. Пивоварова. - СПб., 1999.-624 с.

63. Практикум з менеджменту для студентів всіх форм навчання напряму «Менеджмент» дисципліни «Основи менеджменту» та напряму «Економіка і підприємництво» з дисципліни «Менеджмент» / укл. О.Є. Кузьмін, Р.З. Дарміць, Х.С. Передало та ін. - Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів, політехніка», 2003. - 112 с.

64. Пронников В.А. Японцы (этнопсихологические очерки) / В.А. Пронников, И.Д. Ладанов. - М.: ВиМ, 1996.-400 с.

65. Пронников В.А. Управление персоналом в Японии / В.А Пронников, И.Д. Ладанов. - М. : Экономика, 1989.

66. Пшенников В. Японский менеджмент. 27 уроков для нас / В. Пшенников. - М., 1997. - 192 с.

67. Родченко В.В. Международный менеджмент : учеб. пособие / В.В. Родченко. - К. : МАУП, 2000. - 240 с.

68. Ру Д. Управління / Д. Ру, Д. Сулье ; пер. з фр. - К. : Основи, 1995. - 442 с.

69. Семенова И. История менеджмента : учебник для вузов / И. Семенова. - М. : Юнити, - 222 с.
70. Семь нот менеджмента. Настольная книга руководителя / под ред. В. Красновой, А. Привалова. - М. : Журн. Эксперт, 2001. - 656 с.
71. Скворцов Н.Н. Теория и практика менеджмента: зарубежный опыт / Н.Н. Скворцов, Н.К. Назимова. - К.: УкрИНТЕИ, 1992. - 64 с.
72. Соснин А. Основи теорії і практики менеджменту / А. Соснин. - К.: Умфіб, 2000. - 192 с.
73. Терещенко В.Л. Наука керувати / В.Л. Терещенко. - К. : Знання, 1989. - 64 с.
74. Терещенко В.Л. Організація і управління / В.Л. Терещенко. - К. : Знання, 1990. - 40 с.
75. Культура управления: теория и практика / Ткаченко А.М., Хмельнюк В.Я., Ангелов Г.В., Мардаровский Ф.З.; под. ред. Г.В. Ангелова, Ф.З. Мардаровского. - Одеса : Аспект, 1998. - 262 с.
76. Томпсон А. Стратегический менеджмент / А. Томпсон. - М.: Инфра-М, 2000. - 412 с.
77. Универсальный экономический словарь: Менеджмент, маркетинг, реструктуризация / под общ. науч. ред. Г.О. Швиданенка. - К., 1999. - 392 с.
78. Управление по результатам / Т. Санталайнен и др. - М. : Прогресс, 1993.
79. Хміль Ф.І. Менеджмент : підручник / Ф.І. Хміль. - К. : Вища шк., 1995. - 351 с.
80. Шегда А.В. Менеджмент : навч. посіб. / А.В. Шегда - К. : КОО Т-ва «Знання», 2002. – 528 с.
81. Шелдрейк Д. Теория менеджмента: от тейлоризма до японизации / Д. Шелдрейк. - СПб., -352 с.
82. Шонесси О. Принципы организации управления фирмой / О. Шонесси. - М. : Бизнес- информ, 2000. - 296 с.
83. Щекин Г.В. Практическая психология менеджмента: Как делать карьеру. Как строить организацию : науч.-практ. пособие / Г.В. Щекин. - К.: Украина, 1994. - 399 с.
84. Юкаева В.С. Управленческие решения: учеб. пособие для вузов / В.С. Юкаева. - М., 1999.- 292 с.
85. Янг С. Системное управление организацией / С. Янг; пер. с англ. - М. : Совет, радио, 1972.-456 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О.М.Бекетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>
2. Офіційний сайт Державної служби туризму і курортів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua>
3. Електронна бібліотека туристичної літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourlib.net>